

Gierzwaluwnestkasten in gemeentekantoor

Zijn ingemetselde gierzwaluwnestkasten populair bij de vogels waar ze voor bedoeld zijn?

Tekst en beeld Jan Willem de Graaf

Gierzwaluwen brengen bijna hun hele leven vliegend door.
Beeld Gerard de Hoog

Gierzwaluwen heb ik altijd al bijzondere vogels gevonden: het zijn echte luchtacrobaten die een intrigerend schel geluid kunnen voortbrengen. Ze komen op mij nogal mysterieus over, omdat ze bijna hun hele leven vliegend doorbrengen. Vandaar dat ik meer over deze vogels te weten wilde komen. Eind april stond ik regelmatig in de tuin, of boven vanuit het slaapkamerraam naar buiten te turen... zie ik ze al?

En zo ja, snel op www.waarneming.nl kijken of ik dit jaar misschien de eerste ben, maar dat was natuurlijk nooit zo!

VLIEGVERKEER

Rond mijn werkplek, het gemeentekantoor van Pijnacker-Nootdorp, vliegen veel gierzwaluwen. In de gevel van het gemeentekantoor zitten stenen gierzwaluwnestkasten ingemetseld. Toen ik informeerde hoeveel broedparen er van de nestkasten gebruik

40% van de gierzwaluwnestkasten zijn in gebruik.

“Best een mooie score.”

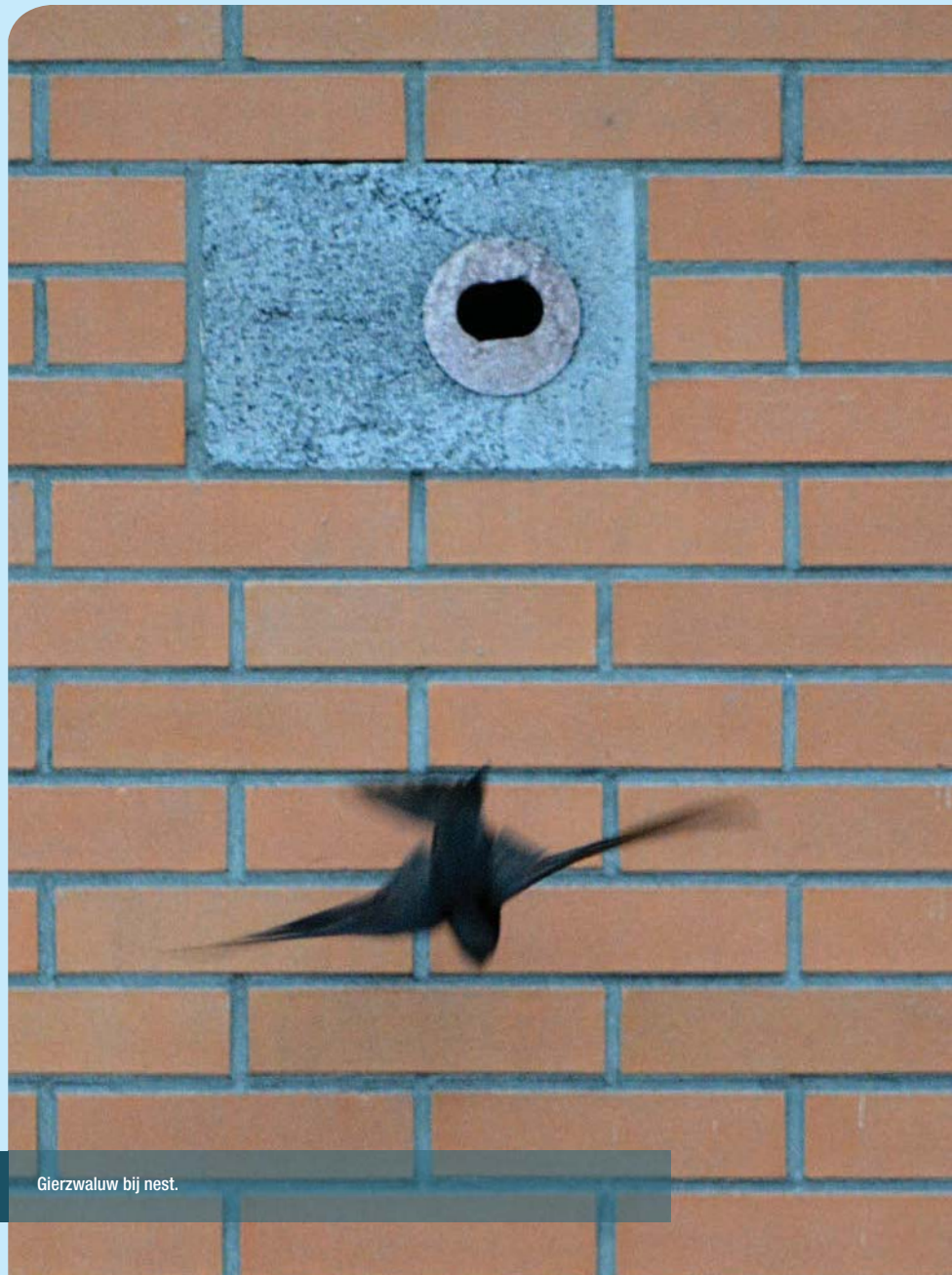
maken, bleek tot mijn verbazing dat dit nog niet werd bijgehouden. Michel Barendse, de ecoloog van de gemeente vroeg: “Wil jij dat niet gaan doen?” Waarop ik antwoordde: “Ja natuurlijk wil ik dat!”

Vandaar dat ik tussen 10 juni en 15 juli 2014, in de avonduren, vier keer naar mijn werk ben gefietst om de nestkasten in de gaten te gaan houden. In vier gevels van het gebouw zijn in totaal 64 gierzwaluwnestkasten te vinden. Twee gevels rond de binnentuin zijn niet vanaf de buitenkant van het gebouw te

zien, maar ik had toestemming om deze gevels van binnenuit te observeren.

Per avond heb ik per gevel ruim een half uur de tijd genomen om het ‘vliegverkeer’ in de gaten te houden. Elke keer als er daadwerke-

lijk een gierzwaluw in een gat verdween heb ik dit, per nestgelegenheid, genoteerd. Best lastig, vooral bij een lange gevel waar 29 nestkasten naast elkaar zitten. De vogels zijn zo verschrikkelijk snel, dat als je met

Gierzwaluw bij nest.

de ogen knippert er al een gemist kan hebben. Maar daarom doe je dit ook een paar avonden, zodat die kans steeds kleiner wordt.

MOOIE SCORE

Het belangrijkste is natuurlijk: hoeveel gierzwaluwen broeden er nu eigenlijk in de nestkasten? Al met al heb ik 24 broedparen waargenomen in 64 ingemetselde nestkasten. Daaruit blijkt dat bijna 40% van de gierzwaluwnestkasten in gebruik zijn, best een mooie score! Aan de buitenkant van het kantoorgebouw waren in de ene gevel 4 van de 13 nesten bezet en in de andere gevel 7 van de 29. Hierbij viel op dat de buitenste nestgelegenheden in de gevel favoriet waren. In de binnentuin waren in de ene gevel 10 van de 11 nestkasten bezet en in de andere gevel 3 van de 11. De meest aantrekkelijke gevel ligt in de binnentuin, die bijna niet gebruikt wordt. In de avonduren, als het invliegen op z'n hoogtepunt is, is het rustig in het gebouw. Maar het belangrijkste is, denk ik, dat de gevel beschut ligt en in de avond voor een groot deel in het zonnetje.

Bij de nestkasten heb ik maximaal 37 gierzwaluwen tegelijkertijd zien rondvliegen. Dat getal moet met een flinke korrel zout genomen worden, omdat ze zo snel zijn en kris kras door elkaar vliegen. Uit de literatuur¹ is bekend dat onvolwassen vogels (eerste, tweede en sommige derdejaars) bij de kolonies rondhangen zonder te gaan broeden. Ze pesten de nestbezitters door gierend langs te vliegen en tegen de nestkasten aan te knallen, soms dringen ze zelfs een nest binnen (wat tot hevige gevechten leidt) maar broeden doen ze niet. De schattingen van het aantal niet-broeders binnen een populatie lopen uiteen van 55 tot zelfs 80%!

Graag wil ik Rinus Gerritsjans en Michel Barendse bedanken, zij hebben het mogelijk gemaakt dat ik dit leuke inventarisatiewerk mocht gaan doen.

LITERATUUR

1. Daalder, R., 2014, De Gierzwaluw. Uitgeverij Atlascontact.